

Medier, medicin og medikalisering

Danske avisers dækning af debatten om kolesterolsænkende medicin

MAJA KLAUSEN

Syddansk Universitet

CHRISTA LYKKE CHRISTENSEN

Københavns Universitet

Abstract

Siden 2000 er receptpligtig kolesterolsænkende medicin, også kaldet statiner, blevet stadig mere almindeligt at få udskrevet. Denne artikel er interesseret i kolesteroldebattens tilstedeværelse i medierne og overvejer, om medierne kan tilskrives en rolle for, hvordan kolesterolsænkende medicin er blevet accepteret som standardtilbud af både læger og lægfolk. På baggrund af en indholdsanalyse af kolesterol-debatten i danske, landsdækkende trykte aviser i perioden 2000-2017 peger artiklen på, at dækningen af statiner har haft avisernes opmærksomhed i hele undersøgelsesperioden med en stigning i antal artikler i periodens sidste halvdel fra 2009-2017. Analysen viser også, at aviserne *B.T.* og *Ekstra Bladet* har stået for hovedparten af dækningen fra 2009-2017, samt at et flertal af artikler formidlede en positiv holdning til statiner. Såvel tilstedeværelsen som fraværet af en sådan mediedebat kan have betydning for folks holdning og adfærd i forhold til risikoen for lidelsen forhøjet kolesterol, og debatten kan potentielt bidrage til tendensen mod 'medikalisering', dvs. medicinsk intervention ved risiko for sygdom.

NØGLEORD

Sundhed, kolesterol, aviser, indholdsanalyse, mediedebat, medicalisering

Introduktion

Medierne spiller en vigtig rolle for, at den almindelige borger får viden om sundhed og sygdom. Flere studier viser, at også læger og andre sundhedsprofessionelle, forskere og politikere får en stor del af deres viden om sundhed fra medierne (Nelkin, 1995; Levi, 2001; Seale, 2004). Formidling af nyheder om sundhed kan have vidtrækkende konsekvenser for både den enkelte borger, der måske foranlediges til at opsøge sin læge, for den sundhedsforskning, der støttes og gennemføres, og for den generelle sundhedspolitik, der føres. Desuden er, som Stryker (2002: 519) understreger, nyheder om sundhed med til at "definere kulturelle attituder i forhold til sundhed, hvilket i sidste ende påvirker den sundhedsrelaterede adfærd".

Alt dette peger på, hvor centralt det er, både *at* medierne bringer spørgsmål om sundhed på dagsordenen, og *hvordan* de gør det. Sundhedsmæssige problemstillinger udgør i dag et populært stofområde, der vurderes som attraktivt for og af mediebrugere over en bred kam. Sundhedssektioner og livsstilstillæg er blevet en fast del af mange aviser, flere tv-programmer ugentligt beskæftiger sig med sundhed, magasiner og ugeblade er fyldte med konkrete sundhedstips til fremme af den personlige sundhed, og, ikke mindst, er sundhed et emne, der fylder på internettet, på diverse sundhedsportaler, sociale medier og blogs. Sundhed kan opleves som allestedsnærværende, og "Al den information har ikke blot indflydelse på opmærksomhed, holdninger og intentioner, men kan også bidrage til forandringer i adfærd, brug af sundhedstilbud, lægelig praksis og sundhedspolitik" (Nelkin, 1995: 14).

Sundhed er i dag et bredt begreb, der sættes i relation til mange forhold. Det sunde liv er, som Lene Otto har formuleret det, "grænseløst. [...] Sundhed er dermed blevet identisk med 'det gode liv' og derfor *et mål i sig selv*" (1997: 193). En sådan udvikling betegnede Crawford i 1980 som 'healthism' (sundhedisme), der, som han formulerede det, "ophøjer sundhed til en superværdi og til en metafor

for alt det, der er godt i livet” (1980: 365). Sundhed forstås derfor ikke udelukkende som en modsætning til sygdom; at være sund er ikke nødvendigvis et spørgsmål om at være rask, for man kan udmærket være rask uden nødvendigvis at være sund. Sundhed dækker snarere over selve den mentale og fysiske aktivitet, der er forbundet med at blive sund, hvorfor sundhed i høj grad kan defineres som et spørgsmål om at ville og at kunne forbedre sin individuelle livsstil (Lupton & Chapman, 1995; Lewis, 2008; Lykke Christensen, 2013). I en sådan senmoderne sundhedsforståelse er der dels tale om en forestilling om, at man kan *vælge* at blive sund(ere), dels er det underforstået, at man aldrig er sund nok. Sundhedsbevidstheden er derfor tæt knyttet til en risikobevindstthed.

Et sådant tæt forhold mellem sundhed og risiko er relevant for forståelsen af den mediedebate, som denne artikel skal beskæftige sig med. Debatten handler om både forskeres, lægers og lægmands uenigheder om, hvorvidt *risikoen* for forhøjet kolesterol i blodet skal forebygges medicinsk – med de såkaldte statiner – eller imødegås på andre måder, fx ved individuelle livsstilsændringer. Inden for den seneste 20-årige periode er der, som Lau m.fl. (2018: 19) redegør for, blevet skabt konsensus blandt lægelige eksperter om, at forebyggelse af hjertekarsygdomme primært skal ske ved at sænke kolesterolniveauet. Denne forebyggelsespraksis er blevet mulig rent teknologisk, og den bakkes op af den førte sundhedspolitik og de liberaliserede tilskudsregler for kolesterolsænkende medicin. På trods af uenigheder eksperterne imellem, hvad angår det forsvarlige i at udskrive denne medicin som forebyggende indsats over for ellers raske personer, er kolesterolsænkende medicin ikke desto mindre blevet standard i dansk lægepraksis.

Denne artikel er interesseret i kolesteroldebattens tilstedeværelse i medierne og overvejer, om medierne kan tilskrives en rolle for, hvordan kolesterolsænkende medicin er blevet accepteret som standardtilbud af både læger og lægfolk. Eksempelvis argumenterer Nielsen og Nordestgaard (2016) for, at danske mediers negative nyheder om statiner i perioden 1995-2010 havde en negativ indflydelse på statinbrugere, for så vidt at mange brugere holdt op med at tage medicinen med, ifølge deres undersøgelse, øget sygdom til følge. Man kan på den baggrund antage, at såvel tilstedeværelsen som fraværet af en mediedækning kan have betydning for folks holdning og adfærd i forhold til den pågældende lidelse.

Vi har valgt at undersøge, hvor meget emnet *kolesterolsænkende medicin* har fyldt i trykte danske aviser i perioden fra 2000 til 2017, om emnet har været dækket, og hvordan evt. uenigheder er blevet præsenteret. Og vi har undersøgt, om der har været tale om en negativ, en positiv eller evt. en neutral dækning af emnet. Resultaterne kan være med til at danne grundlag for en realistisk vurdering af mediedækningens mulige påvirkning af nuværende såvel som fremtidige statinbrugere, af læger og andre sundhedsprofessionelle.

Medicin eller ej?

Uenighederne omkring forebyggelse af forhøjet kolesterol i blodet er vigtige, da de har betydning for mange mennesker, eftersom uenighederne drejer sig om risici. I Danmark ordineres i dag statiner til godt 620.000 mennesker, hvilket svarer til ca. 11 % af den danske befolkning eller til 21 % af alle voksne over 40 år (Sundhedsdatastyrelsen, 2017; Lau m.fl., 2018; Lykke Christensen m.fl., 2016). 45 % er i sekundær behandling, hvilket betyder, at de tager statiner til reduktion af kolesterol i blodet som behandling for en allerede diagnosticeret hjertekarsygdom. 55 % tager derimod statiner som primær forebyggelse, dvs. de er raske personer, der tager medicinen for at forebygge risikoen for en evt. fremtidig hjertekarsygdom.

Trods det store antal statinbrugere er der fortsat uenighed blandt forskerne om, hvorvidt medicinen bør tilbydes som primær forebyggelse (se Aronowitz, 2015; Greene, 2007). Man er enige om, at behandling med statiner har en gunstig effekt på behandling af allerede konstateret hjertekarsygdom. Uenigheden angår, hvorvidt statiner har en gunstig effekt på raske personer og bør tilbydes som standard primær forebyggelse. Uenighederne kan betragtes som et eksempel på, hvordan to fremherskende måder at forholde sig til sundhed på i dag fletter sig komplekst ind i hinanden, nemlig ved på den ene side tendensen til sundhedisme med det enkelte individs eget ansvar for at være aktivt forebyggende i forhold til egen sundhed og på den anden side ved tendensen til medikalisering (Conrad, 2007), altså det forhold, at et ikke-medicinsk problem/en risiko betragtes som potentiel sygdom og følgelig defineres i medicinske termer og behandles med medicinsk intervention.

Medier og kolesterolsænkende medicin

Flere internationale undersøgelser har peget på, at medier kan udgøre en udslagsgivende faktor i befolkningens holdning og adfærd i forhold til problematikken: statiner eller ej. Matthews m.fl. (2016) fandt således, at en udbredt mediedækning af debatten om statiner og bivirkninger i England i 2013-14 affødte en skepsis, der førte til, at mange statinbrugere for en periode holdt op med at tage medicinen. Tilsvarende har andre studier vist, at mediedækningen af statiner og bivirkninger har resulteret i en stigning i antallet af statinbrugere, der overvejer at stoppe med og er stoppet med brugen af statiner (Schaffer m.fl., 2015; Kocas m.fl., 2015). En dansk undersøgelse har vist, at statinbrugere, der for nylig er begyndt at tage statiner, er mindre tilbøjelige til at indløse deres anden recept, hvis der har været negative statinrelaterede mediehistorier i perioden umiddelbart efter, de har påbegyndt den medicinske behandling (Nielsen & Nordestgaard, 2016). Ligeledes konkluderer Kriegbaum m.fl. (2017), at en dansk avisartikel i 2008, der omhandlede negative bivirkninger af statiner, resulterede i, at et øget antal, fortrinsvis nye statinbrugere, efterfølgende afbrød deres forebyggende behandling med statiner. En anden dansk undersøgelse har set på dækningen af kolesterolsænkende medicin i to danske aviser og to ugebladsmagasiner i perioden 2011-14 (Liisberg, 2018). Den konkluderer, at disse medier i mange tilfælde baserer sig på lægelige eksperter, der er positive fortalere for medicinsk forebyggelse af forhøjet kolesterol i blodet, hvorfor fremstillingen i netop disse medier i overvejende grad har tendens til at være positiv over for brugen af medicin (ibid.: 143ff).

Mediernes fremstilling af lidelsen og dens forebyggelses- og behandlingsformer kan med andre ord have en vis betydning for mediebrugerne. Når vi i nærværende undersøgelse beskæftiger os specifikt med avisers dækning af disse forhold, lægger vi os op ad teorien om mediernes dagsordensættende funktion (McCombs & Shaw, 1972), der peger på mediernes mulighed for at henlede opmærksomheden på særlige emner, øge interessen for disse og dermed medvirke til, at disse emner fremstår som særligt eller mere vigtige end andre. Medierne er imidlertid ikke kun neutrale kanaler for, hvilke emner der sættes på dagsordenen. Undersøgelsen er derfor også inspireret af en framing-teoretisk tilgang, hvor framing, iflg. Entman (2015: 116), involverer en udvælgelse og fremhævnning af nogle aspekter af

en given sag frem for andre og dermed kan være med til at fremme en bestemt forståelse af sagen. Der vil ofte være tale om, at en sag gives en bestemt journalistisk vinkling, der øver indflydelse på, hvordan indholdet italesættes og dermed kan tillægges en bestemt betydning. Således kan vinklingen af stofområdet i udgangspunktet betyde, at der fx fremmes en positiv eller negativ holdning til emnet.

Metode

I det følgende præsenteres resultaterne af undersøgelsen af de landsdækkende, trykte danske avisers dækning af kolesterolsænkende medicin/statiner i perioden 2000-2017. Til brug for denne afdækning har vi foretaget en kvantitativ indholdsanalyse af artikler om statiner bragt i disse aviser i den udvalgte periode. At undersøgelsen fokuserer på perioden 2000 til 2017, beror på, at statiner i denne årrække er gået fra at være en kontroversiel og forholdsvis sjælden behandlingsform til at udgøre den rutinemæssige behandling og forebyggelse af forhøjet kolesterol (Lau m.fl., 2018). Således var 66.000 danske mænd og kvinder i behandling i 2000 mod 626.000 i 2016 (<https://lifestat.ku.dk/livet-paa-statiner-web.pdf> s. 11) Tilsvarende er, som vi senere vil vise, også mediernes interesse for at bringe nyheds- og livsstilsstof om statiner steget i perioden.

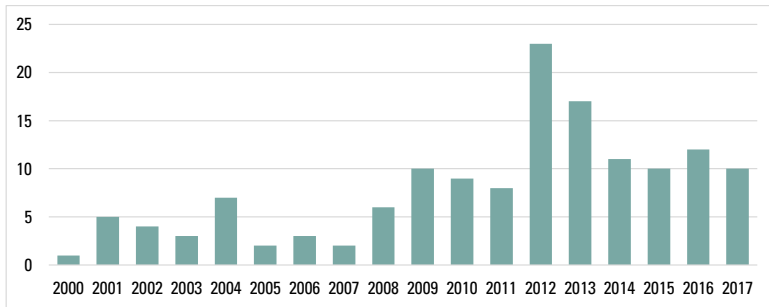
Til vores analyse har vi udvalgt følgende landsdækkende danske aviser: *Berlingske Tidende*, *B.T.*, *Børsen*, *Ekstra Bladet*, *Information*, *Jyllands-Posten*, *Kristeligt Dagblad*, *Politiken*, *Søndagsavisen* og *Weekendavisen*. Disse aviser er valgt i kraft af at være landsdækkende, idet vi ønsker at fokusere på præsentationen af statiner på et nationalt niveau. Vi vurderer endvidere, at de landsdækkende aviser udgør en væsentlig arena for debatten om statiner i Danmark, selvom fx lokalaviser og gratisaviser også undertiden beskæftiger sig med emnet. Analysen beskæftiger sig med den trykte presses dækning og inkluderer altså ikke avisernes webudgaver. Dette snit er først og fremmest foretaget af afgrænsningshensyn. Desuden er statiner og kolesterol emner, der har særlig relevans for folk over 50 år, hvilke også udgør den gruppe i befolkningen, som stadig i videst omfang holder fast ved læsning af trykte aviser (Kulturstyrelsen, 2018). Vi kan derfor ikke konkludere noget om dækningen på avisernes websider, hvilket må ske i anden sammenhæng. Vi er naturligvis også bevidste

om, at både nyheds- og aktualitetsstof og holdningsprægede debatter om statiner i løbet af den undersøgte periode har været stigende på internettets forskellige medieplatforme, men dette er ikke genstand for undersøgelsen.

Sampling

Analysen af de danske dagblades artikler om statiner gør gennem søgeordssampling brug af databasen *Infomedia*. For at holde fokus på artikler, der fokuserer på statiner og ikke blot på fx "kolesterol", laver vi en "relevanssampling" (Krippendorff, 2004: 119-120). Samplingmaterialet består dermed af artikler, hvor ordene "statiner" og/eller "kolesterolsænk*" indgår i enten rubrik, manchete eller brødtekst. Herved indsamles også artikler, der omtaler statiner som eksempelvis et "kolesterolsænkende middel" eller "kolesterolsænkende pille", mens artikler med fokus på "forhøjet kolesterol" frasorteres. Søgningen på baggrund af de udvalgte relevanskriterier gav på *Infomedia* et sample på 204 artikler i alt. Vi undersøgte endvidere, om søgninger på andre ord, eksempelvis "kolesterolmedicin" eller "kolesterolpille", fandt frem til andre for vores undersøgelse relevante artikler, hvilket viste sig ikke at være tilfældet. Ved nærlæsning af de 204 artikler blev 61 artikler sorteret fra. Et eksempel på en frasorteret artikel har overskriften: "Hvidløgsmedicin mod forhøjet kolesterol" (23.08.08, *Politiken*). Her nævnes "kolesterolsænkende" ikke i forbindelse med statiner, men i forbindelse med en diskussion af hvidløgs potentielt kolesterolsænkende effekter. Efter gennemlæsning af de 204 artikler endte vi derfor med et sample på 143 artikler i perioden 2000-2017 (figur 1). 143 artikler kan umiddelbart lyde lavt, da der er tale om en periode på 17 år. Havde vi øget antallet af søgeord, havde vi fået langt flere artikler, hvilket fx Liisberg (2018) demonstrerer i sin undersøgelse, der tilmed dækker en langt kortere periode. Imidlertid er det her vigtigt at holde sig for øje, dels at de artikler, der er repræsenteret i vores datamateriale, specifikt sætter fokus på statiner – og fx ikke på forhøjet kolesterol i almindelighed – dels at statiner er et receptpligtigt lægemiddel, der primært ordineres til den del af befolkningen, der er over 50 år; statinproblematikken må antages i mindre grad at interessere eller vedrøre danskerne generelt. Vi vurderer derfor, at statindebatten er blevet givet en vis spalteplass til trods for, at primært tidligere, nuværende og/eller potentielle statinbrugere må

antages at udgøre størstedelen af interesserede læsere af sådanne artikler.

Figur 1: Antal artikler om statiner i danske aviser (trykte).

Ser vi på fordelingen af artikler over den syttenårige periode, er det væsentligt, at 110 ud af de 143, altså over 2/3 af artiklerne, ligger i periodens sidste halvdel (2009-2017), og desuden, at næsten 1/3 af alle artikler i undersøgelsesperioden falder inden for en 2-årig periode, nemlig i 2012 og 2013. Dette er måske ikke i sig selv bemærkelsesværdigt, da medierne over en bred kam efter årtusindskiftet generelt øger deres fokus på sundhed, fx i et øget antal tv-programmer, blade og magasiner om sundhed, og ikke mindst bliver internettet for alvor et sted for formidling af emner, der vedrører sundhed. I samme periode ses endvidere en stigning i brug af statiner (Lykke Christensen m.fl., 2016), men denne undersøgelse kan ikke konkludere, at der nødvendigvis er en sammenhæng mellem denne stigning og en øget medieopmærksomhed på sundhed generelt.

Kodning

Kodemanualen består af 12 kategorier. Alle 143 artikler er blevet gennemlæst, og kodningen af dem er indtastet i Excel. For at minimere subjektive bias i analysen blev samlet kodet af to kodere. Graden af overensstemmelse blev ikke testet på hele materialet, men på de to 'peak-år' 2012 og 2013 og udregnet ved brug af Scott's π (se Eskjær & Helles, 2015: 78-82). Ud af de 12 kategorier, som udgør kodemanualen, beskæftiger ni af kategorierne sig med det manifesterede indhold og tre med det latente. De ni kategorier, der afdækker manifest indhold, er følgende: Løbenummer, Dato, Journalist, Rubrik, Medie,

Længde, Placering, Formidlingsmæssige kendetegn samt Kilde. Den første kategori, "Løbenummer", sikrer en entydig reference til artiklerne i *Infomedia*. Kodningen af dato giver et overblik over, hvornår på året samt i hvilke år artikler om statiner er blevet bragt. Kodningen af, hvilke journalister der står bag produktionen af artiklerne, giver mulighed for at undersøge, om der er spredning i, hvem der skriver om emnet, eller om de samme journalister står bag et flertal af artiklerne. Kodning af journalisten bag artiklen samt kodning for ordlyden af rubrikken er blevet foretaget med henblik på senere brug i kvalitative analyser og vil derfor ikke blive behandlet i denne undersøgelse. Gennem kategorien "Medie" kan vi kortlægge, hvilke aviser og hvor hyppigt de forskellige aviser har bragt artikler om statiner og kolesterolsænkende medicin. Under kategorien "Medie" indgik som udgangspunkt 10 variable. Efter første datakørsel fremgik det, at hverken *Børsen* eller *Søndagsavisen* bringer artikler om statiner i undersøgelsesperioden, hvorfor disse to ikke figurerer i datamaterialet. Disse aviser kan i perioden have bragt artikler om kolesterol, men indgår altså ikke i vores sample grundet vores mere specifikke kodning. Her skal det nævnes, at *Børsen* på *Infomedia* kun forefindes i resumé og først fra 2006, *Søndagsavisen* findes først fra 2007, men i en større mængde lokaludgaver, og *Kristeligt Dagblad* først fra 2001. "Længde" fortæller, om der er tale om en kort notits eller eksempelvis et dobbeltsidet opslag. "Placering" indikerer, hvordan mediet redaktionelt ønsker at rammesætte stoffet: Rammesættes artiklerne eksempelvis som nyhedsstof forrest i avisen eller som livsstilsstof i et weekendtillæg? Endelig er der kodet for "Formidlingsmæssige kendetegn" (foto, tegning, grafik og/eller faktabokse) samt "Kilder", hvor førstnævnte viser, om redaktionen har tillagt artiklen en vis betydning ved fx at forsyne den med illustrationer af forskellig slags, og hvor sidstnævnte peger på, hvilke kilder (eksempelvis "forsker" eller "organisation") journalisten er gået til.

De sidste tre kodningskategorier afdækker latent indhold i artiklerne. De er: "Genre", "Holdning" og "Tema". Det latente indhold har været væsentligt at inkludere i kodningen, da disse kategorier giver os mulighed for at se nærmere på, *hvordan* dækningen af dette område har været, og ikke blot, hvor stor dækningen har været. Ved at kode for latent indhold får vi mulighed for at vurdere, hvorvidt der er tale om en særlig vinkling af indholdet, og om der dermed lægges op til en bestemt forståelse af det. Kategorien "Genre" angiver,

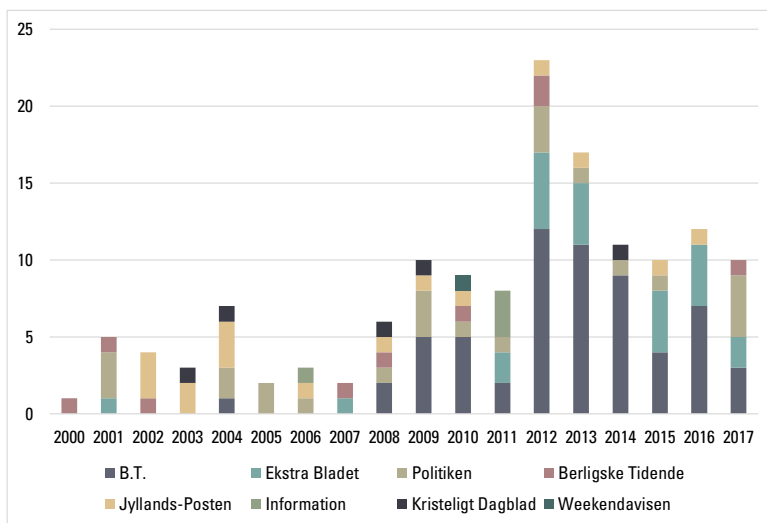
hvilken journalistisk genre artiklen kan klassificeres som. Det kan fx være nyttigt at have et overblik over, om der for eksempel er mange nyhedsartikler, interviews eller meget opinionsstof i dækningen af emnet, da genren kan have indflydelse på vurderingen af fx artiklens vigtighed og relevans. I kategorien "Holdning" vurderer vi, hvorvidt en artikel kan siges at viderebringe en positiv, neutral eller negativ holdning til statiner. Denne kategori sætter os i stand til at udpege potentielle bias. Endelig oprettede vi kategorien "Tema" for at skabe et overblik over fordelingen af de hovedtematikker, som efter første pilotgennemlæsning kunne konstateres var til stede i dækningen af statiner. For at kvalificere variablerne i kategorien "Tema" blev 30 tilfældigt udvalgte artikler gennemlæst, inden de mulige variable blev fastsat. Temaerne graderede vi, og en artikel blev kodet for op til tre temaer, hvor det mest dominerende tema stod først.

I det følgende præsenterer vi indholdsanalysens mest iøjnefaldende fund. I denne forbindelse fremhæves kategorierne "Dato", "Medie", "Længde", "Placering", "Formidlingsmæssige kendetegn", "Kilde", "Holdning", "Genre" og "Tema".

"Dato", "Medie" og "Længde"

Med kodekategorierne "Dato" og "Medie" kunne vi få overblik over, hvordan dækningen af artikler om statiner fordelte sig i de danske aviser i den undersøgte periode. Figur 2 viser, at statiner har haft avisernes interesse i hele undersøgelsesperioden med undtagelse af *Børsen* og *Søndagsavisen*. Desuden viser figur 2, at *Ekstra Bladet* og i særdeleshed *B.T.* i sidste halvdel af undersøgelsesperioden har stået for hovedparten af dækningen. Ydermere viser figuren, at en avis som *Politiken* har været aktiv i dækningen af statiner i stort set hele perioden (bortset fra i 2000, 2002, 2003, 2007 og 2016).

Vi vil således konkludere, at samtlige danske landsdækkende aviser med undtagelse af *Børsen* og *Søndagsavisen* har, omend i varierende omfang, bragt artikler om kolesterolsænkende medicin. Gennem den syttenårige periode har aviserne med jævne mellemrum og i visse perioder med større frekvens end i andre beskæftiget sig med statiner og problematikker relateret til kolesterolsænkende medicin. Vi vil derfor mene, at den danske dagspresse har spillet en vigtig rolle i forbindelse med at udbrede kendskab til og information om statiner samt formidle debatter knyttende sig hertil.

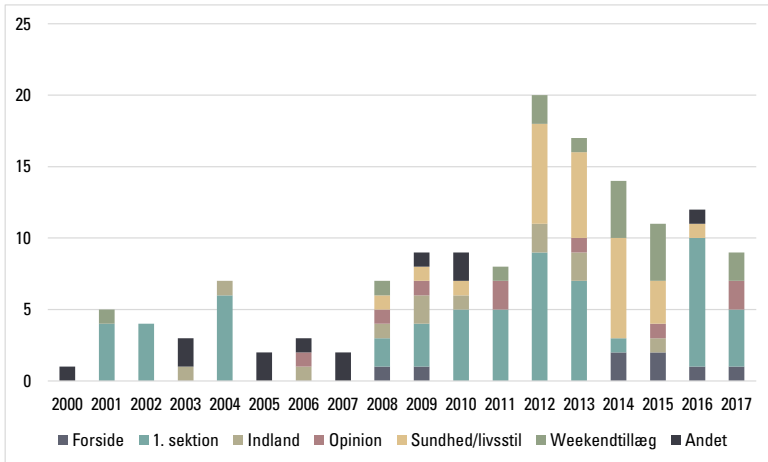
Figur 2: Antal artikler om statiner fordelt på danske aviser (trykte).

Længden på artiklerne i vores sample blev angivet jf. *Infomedias* ordoptælling. Langt størstedelen af artiklerne har en længde på mellem 300-800 ord. De korte (<200 ord) er der blot 20 af. De lange artikler (>1000 ord) er der i alt 34 af. Heraf blev 21 bragt i *B.T.*, og de resterende 13 fordelte sig jævnt mellem de øvrige aviser med tre i hhv. *Information* og *Ekstra Bladet* og to i hhv. *Politiken* og *Weekendavisen*. Opsummerende kan vi på baggrund af kodningen for længde pege på, at hovedparten af artiklerne (i alt 89) altså har en længde, der rækker ud over den korte notits, og dermed har potentiale til at beskæftige sig med emnet statiner gennem analyse og/eller debat.

“Placering”

Placeringen i aviserne af artikler om statiner er interessant i sig selv, da den fortæller noget om det specifikke medias prioritering og overordnede rammesætning af emnet. Om en avis eksempelvis rammesætter en historie om dalende priser på statiner som nyhedsstof i 1. sektion eller placerer den i sundheds-/livsstils-/weekendsektionen, kan have betydning for læsernes opfattelse af emnets vigtighed og relevans. Eksempelvis bringer *Jyllands-Posten* artiklen ”Kolesterol: Læger usikre på behandling” under ”1. sektion, Indland” (13.07.06), og i *Politiken* bringes: ”Kolesterolmedicin kan styrke immunforsva-

ret” under sektionen ”Viden” (01.03.10) – i begge tilfælde rammesættes indholdet på anden vis, end havde det været bragt i et sundheds- eller livsstilstillæg.

Figur 3: Placering og antal af artikler om statiner i danske aviser (trykte).

Ser vi i figur 3 på variabelen ”1. sektion”, der typisk rummer artikler af nyheds- og aktualitetsmæssig karakter, viser kodningen, at statiner har været bragt som nyheder og baggrund i hele undersøgelsesperioden. Ved at være placeret i 1. sektion som nyheder og baggrund er emnet blevet betragtet som værende af en vis vigtighed og relevans for læserne. Yderligere har statiner været forsidestof i alt otte gange, hvor *Politiken* har bragt én forside og *B.T.* de resterende syv, hvilket peger på især *B.T.’s* forsøg på at skabe en særlig opmærksomhed omkring emnet. En forside kan i sig selv medvirke til, at læsere kan få den opfattelse, at emnet er specielt vigtigt. I forhold til dagspressens samlede, men noget varierende dækning af statiner i den undersøgte periode kan vi dog konstatere, at emnet har fået en kontinuerligt stigende dækning i perioden som nyheds- og baggrundsstof med 2012 som et år med særlig mange nyheds- og baggrundsartikler. Dette stemmer, som tidligere nævnt, overens med, at dækningen af emnet generelt er større i 2012 og 2013.

Samtidig er også et andet fund fremkommet gennem kodning af placeringen af artikler om statiner, nemlig en stigning i antal artikler placeret i sundheds- og livsstilssektioner i sidste halvdel af undersø-

gelsesperioden med speciel stor stigning i 2012-14. Livsstil er således kommet til som en yderligere kontekst, der supplerer og potentielt konkurrerer med nyheds- og baggrundskonteksten. At rammesætte statiner i perspektivet af livsstil vil typisk indebære en nedprioritering af nyheds- og analysedimensionen til fordel for inddragelse af mere holdningsprægede aspekter om kultur, forbrug og hverdagslivsorganisering. Ser vi på peak-årene, 2012-14, er der tale om en markant stigning i artikler om statiner placeret i avisernes sundheds- og livsstilsektion og weekendtillæg. Livsstils- og sundhedssektioner samt weekendtillæg har ofte karakter af forbrugersktioner præget af servicejournalistik (From, 2007), og medicin kan gennem placeringen i disse sektioner potentielt blive vævet sammen med en diskurs, der fremskriver sundhed gennem forbrug (af fx receptpligtig medicin). Placeringen i en sådan kontekst kan desuden skabe en åbning for, at medicinen associeres med kosttilskud eller andre hel-seprodukter fremfor med anden receptpligtig medicin. En potentiel yderligere effekt af en sådan placering er, at artiklerne potentielt kan fungere som skjulte reklamer for de forskellige statinpræparater, der er på markedet. Modsat eksempelvis i USA må receptpligtig medicin kun markedsføres til sundhedspersoner i Danmark, men når et receptpligtigt medikament gentagne gange behandles i livsstils- og weekendsektioner, kan det naturligvis ikke udelukkes, at der kan være fordele for producenterne involveret heri i form af et øget salg af produktet. Dette forhold kan nærværende undersøgelse dog ikke vise noget om.

“Formidlingsmæssige kendetegn”

Kodningen for formidlingsmæssige kendetegn varetages gennem de fire kategorier: 1. Foto eller tegning, 2. Grafik eller faktaboks, 3. Ingen illustration og 4. Original artikel ikke tilgængelig på Infomed. 15 artikler havde ingen formidlingsmæssige kendetegn, og 21 var ikke tilgængelige i originalversion. Samtlige af sidstnævnte lå i undersøgelsesperiodens start mellem 2000-2008. I alt 107 artikler blev bragt i følgeskab med en illustration: 51 artikler er illustreret af *både* foto/tegning samt grafik/faktaboks og 56 af enten foto/tegning (37) eller grafik/faktaboks (19).

Når vi ser på resultaterne af kodningen for formidlingsmæssige kendetegn og krydstabulerer med kodningen af længde, ser vi, at

langt størstedelen (29 ud af 34) af artikler >1000 ord er illustreret af *både* foto/tegning samt grafik/faktaboks. Endvidere er 17 ud af de 21 lange artikler, der blev bragt i *B.T.*, illustreret af *både* foto/tegning og grafik/faktaboks. Det tyder derfor på, at der fra avisernes side er lagt tid og energi i at formidle emnet på en måde, der skal give både faktisk belæg for artiklernes indhold og illustrere de faktuelle oplysninger, så læseren tiltrækkes og måske nemmere forstår indholdet.

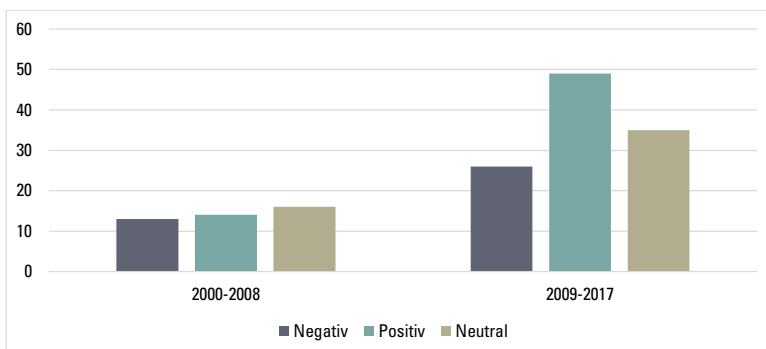
”Kilde”

I kodningen af de kilder, der anvendes af journalisterne, ser vi, at *Hjerteforeningen* i perioden 2011-17 optræder som kilde 27 gange. Dermed er *Hjerteforeningen* den organisation, der optræder hyppigst. Til sammenligning optræder Praktiserende Lægers Organisation (PLO) syv gange, Sundhedsstyrelsen fire gange og Institut for Rationel Farmakoterapi 11 gange. *Hjerteforeningen* er en forening, der ifølge Lau m.fl. (2018) har gjort en massiv indsats for at få statiner godkendt i Danmark. Som kilde repræsenteres *Hjerteforeningen* først og fremmest af forskningschef Gorm B. Jensen, men også professor Gunnar Gislason samt formand Henrik Steen Hansen er repræsentanter. Kodningen for 2011-17 viser endvidere, at privatpersoner figurerer som kilder 12 gange, og at der henvises 17 gange til akademiske tidsskrifter, fx *The Lancet* og *European Journal of Preventive Cardiology*. Et yderligere fund, som viser, at statiner hovedsagligt præsenteres ved en relativ snæver brug af kilder, knytter sig til sammenlægningen af kodningerne for ”Kilde” og ”Holdning”, hvorfor vi præsenterer det i nedenstående afsnit.

”Holdning”

Med kodekategorien ”Holdning” kodede vi for, hvilken holdning til statiner der prægede de enkelte artikler: Var der tale om en positiv holdning, hvor statiner pristest for fx deres potentielt livsforlængende egenskaber? Var der tale om en neutral artikel, der præsenterede og vægtede positive og negative forhold omkring statiner ligeligt? Eller var der tale om en negativt rammesat artikel, der advarede mod statinbrug? Artikler, der blev kodet som ”positiv”, anvender eksempelvis ord som ”livsforlængende”, ”supermedicin”, ”superpiller”, ”mirakel”, ”redder liv” og ”ufarlig” i beskrivelser af statiner. En negativ hold-

ning viderebringes, når ord som "advarer", "bivirkninger", "dødsfald", "frygt" og "smerter" beskriver statinbrug.

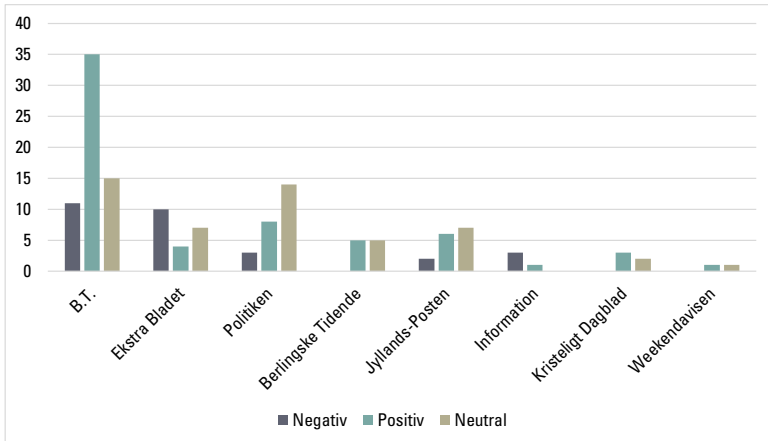

Figur 4: Holdning til statiner i danske aviser (trykte) fordelt på antal artikler for perioden 2000-2008 og 2009-2017.

Først og fremmest fremgår det af figur 4, at et flertal af artikler præsenterer statiner fra en positiv vinkel. Der er i hele undersøgelsesperioden 63 positive artikler, 29 negative og 51 neutrale, fordelt på 33 artikler i perioden 2000-2008 og 110 artikler fra 2009-2017. Antal positive artikler overskrider antal negative i hele perioden med undtagelse af 2011, hvor antal negative overhaler antal positive med én enkelt artikel, samt 2005 og 2016, hvor der er lige mange positive og negative. Når vi ser på holdningen, hæfter vi os også ved det lave antal negativt vinklede artikler, som forefindes i periodens fire sidste år, 2014 til 2017. Her findes blot syv artikler med en negativ holdning mod 22 positive og 14 neutrale. I denne fireårige periode viderebringer altså kun 16 % af artiklerne en negativ holdning til statiner og/eller statinbrug.

Et andet fund opstår, når vi sammenlægger kodekategorierne "Holdning" og "Medie" (figur 4a). Ser vi først på de artikler, der artikulerer en positiv holdning, viser det sig, at der bringes i alt 63 heraf i undersøgelsesperioden. Vi kan ydermere se, at *B.T.* står for 35 ud af de 63 positive artikler. Dermed bringes altså 56 % af artiklerne med positiv holdning til statiner af *B.T.* Fordelingen mellem de resterende aviser viser, at *Politiken* og *Jyllands-Posten* bringer hhv. otte og seks positive artikler og *Berlingske Tidende* fem, *Ekstra Bladet* fire, *Kristeligt Dagblad* 3 og *Information* samt *Weekendavisen* én – altså tilsam-

men langt færre end *B.T.* Kigger vi dernæst på *Ekstra Bladets* og *B.T.'s* negative og neutrale artikler, kan vi se, at de tilsammen bringer 21 negative artikler og 22 neutrale. De øvrige 6 undersøgte aviser bringer i undersøgelsesperioden i alt otte negative og 29 neutrale artikler om statiner – altså tilsammen også langt færre negative artikler end *Ekstra Bladet* og *B.T.*

Figur 4a: Holdning til statiner i danske aviser (trykte) fordelt på antal artikler og medie sammenlagt for perioden 2000-2017.

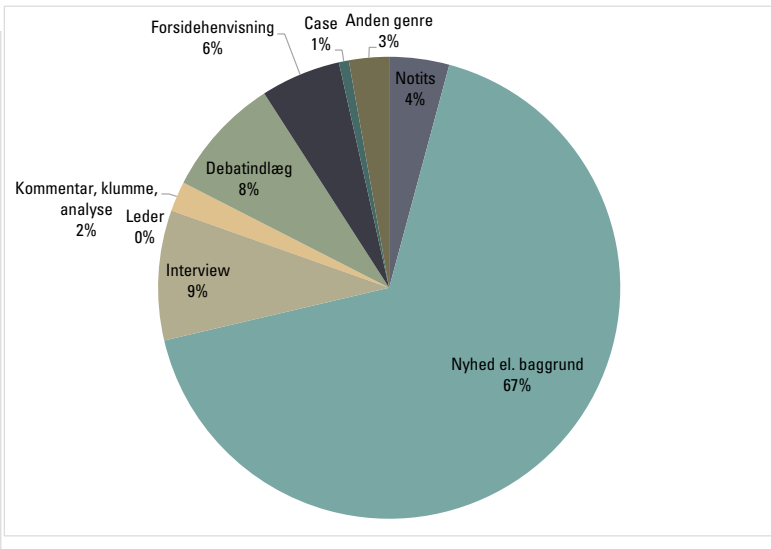
Zoomer vi specifikt ind på peak-årene 2011-2017, står *B.T.* for 71 % af de positive artikler, der bringes. I denne periode bringes i *B.T.* artikler med overskrifter som "900.000 raske bør tage medicin" (*B.T.* 19.04.2012), "Billige og bedre super statiner" (*B.T.* 02.03.2014) og "Statiner kan redde langt flere liv" (*B.T.* 29.12.2016). Overskrifter som disse bevirker sammen med *B.T.'s* høje antal artikler med positiv holdning over for statiner, at *B.T.* kan ses som et potentielt talerør for statinfortalerne.

Som skrevet i ovenstående afsnit "Kilde" har vi også sammenlagt kodningen af "Kilde" og "Holdning". Ser vi på de positive artikler i kombination med, hvilke kilder der anvendes her, viser kodningen for 2011-17, at Børge Nordestgaard, professor og overlæge på Herlev-Gentofte Hospital med forskningsområde i kolesterol og hjertesygdomme, og/eller Gorm B. Jensen/Hjerteforeningen er kilder i 65 % af artiklerne (24 ud af 37). *B.T.* bringer 17 ud af disse 24 positivt stemte artikler med Børge Nordestgaard og/eller Gorm B. Jensen/*Hjertefor-*

eningen som kilder. Der er således tale om, at de samme to forskere samt en forening, hvori den ene er forskningschef, gentagne gange får tildelt spalteplads, hvorved deres holdning til statiner bliver præsenteret for læserne langt hyppigere end andre kilders evt. modsatrettede holdninger til emnet. At emnet statiner, som ovenfor påpeget, figurerer i aviserne i hele undersøgelsesperioden og oftest som nyheds- og baggrundsstof, kan altså suppleres med et fund, der viser, at emnet primært præsenteres ved en relativt snæver brug af kilder.

“Genre”

Kodningen af kategorien “Genre” viser, hvilke genrer den danske dagspresse har benyttet sig af i dækningen af stof om statiner. Dækningen har først og fremmest været præget af artikler, der genremæssigt klassificeres som “nyhed og baggrund”, dvs. faktuel oplysende artikler, der har til hensigt sagligt at informere om statiner. Kodningen viser ydermere, at “nyheds- og baggrundsartikler” om statiner er de to mest anvendte genrer. Nyhedsartikler er karakteriseret ved at videreformidle eksempelvis nye videnskabelige fund om behandling med statiner og bringer dette i spil gennem fx citater fra kilder som læger eller andre eksperter. Baggrundsartikler uddyber en nyhedshistorie/sag mere dybdegående, forklarer og perspektiverer, så læseren bedre kan tage stilling. Disse to genrer er kodet som én variabel, da begge er informationsgenrer, og vi primært ønskede at kortlægge dækningen af information vs. opinion. Variablen “nyheds- og baggrundsartikler” er repræsenteret hvert år i undersøgelsesperioden med undtagelse af 2007. Den procentvise fordeling mellem de i alt ni forskellige genrer, vi kodede for, fremgår af figur 5. Her fremgår det, at nyheds- og baggrundsartikler udgør hele 67 % af dækningen. Artikler om statiner, udformet som enten interview eller debatindlæg, udgør henholdsvis ni og otte procent og er den anden og tredje mest benyttede genre. Opinionsgenrerne, som i vores kodning består af kommentar, klumme, analyse, leder og debatindlæg/læserbreve, udgør tilsammen 10 % af den samlede genremæssige dækning af artikler om statiner. Disse fund tegner et billede af, at dagspressen i udpræget grad har ladet informationsgenrer rammesætte kommunikationen om statiner. Emnet er således fra avisernes side blevet vurderet til at være tilstrækkeligt vigtigt til, at det har fået dækning i nyhedssektionen og desuden også ofte har figureret som baggrundsartikler.

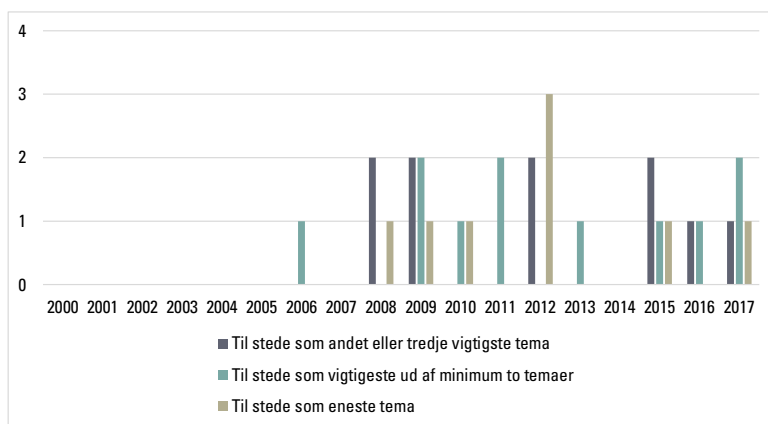

Figur 5: Genremæssig fordeling i % af danske avisers (trykte) artikler om statiner i perioden 2000-2017.

”Tema”

Vi kodede for i alt 11 forskellige hovedtematikker gennem en graderingskodning, der angav de op til tre vigtigste temaer. Ser vi på hele undersøgelsesperioden alene på antal gange, et tema forekommer (og altså ser bort fra, om temaet er nævnt som primært, næst vigtigst eller tredje vigtigst), er variabelen ”andre behandlingsformer v. forhøjet kolesterol (eks. motion)” hyppigst forekommende og er til stede i 51 artikler. ”Bivirkninger” og ”fordele” forekommer hhv. 46 og 43 gange. Resultatet af graderingskodningen viser, at ”fordele” er det tema, der hyppigst forekommer som en artikels primære eller eneste tema, hvilket er tilfældet 23 gange. ”Splittelse blandt eksperter” er primært tema i 19 artikler og ”bivirkninger” i 17. Når vi beskæftiger os med temaerne, som emnet statiner bliver behandlet med udgangspunkt i, og ser på, hvilke der optræder hyppigst, bider vi snarere mærke i det store billede frem for i det enkelte tema set isoleret: At statiner behandles gennem tematikkerne ”andre behandlingsformer”, ”bivirkninger”, ”fordele”, er forventeligt, da artiklerne drejer sig om medicin. At temaet ”splittelse blandt eksperter” er hyppigt repræsenteret, er mere overraskende og peger samlet set på, hvor omstridt et emne statiner er. Læsere præsenteres dermed hyp-

pigt for argumenter omkring medicinens fordele, dens bivirkninger, alternative behandlingsformer mod forhøjet kolesterol samt for den vinkel, at eksperterne er uenige. Temaerne optræder fra tid til anden også i én og samme artikel, eksempelvis tager artiklen "Medieomtale påvirker vores brug af medicin" bragt i *Politiken* 02.12.2015 primært udgangspunkt i "splittelse blandt eksperter", dernæst "fordele" og "bivirkninger", og artiklen "Din gevinst ved statiner" (*B.T.* 05.09.2012) har primært udgangspunkt i "fordele" og dernæst "bivirkninger" og "andre behandlingsformer". Variablen "splittelse blandt eksperter" kan siges at introducere synspunkter og stof om både statiners fordele og bivirkninger i ét greb. Undersøges denne variabel nærmere, ser vi, at forvirring, uenighed og skarp debat omkring statiner ikke kun står centralt i de opinionsprægede genrer, hvor eksempelvis debattører og læserbrevsskribenter giver udtryk for tvivl om, hvorvidt man skal påbegynde eller afslutte statinbehandling. Det gælder også mange informative artikler, hvor selve disputen mellem eksperter omkring statiner er artiklernes primære og/eller eneste omdrejningspunkt.

Figur 6: Temaet "splittelse blandt eksperter" i artikler om statiner fordelt på graduering og antal artikler.

Illustreret i figur 6 ser vi, at temaet er til stede som eneste tema i i alt otte artikler fra 2008 og frem. Før 2008 er temaet kun til stede én enkelt gang i en artikel, nemlig i 2006 (som det vigtigste ud af mindst to temaer). I 2012 blev der bragt i alt fem artikler med fokus på eksperternes uenighed. Tre af dem blev bragt i *B.T.* og to i *Ekstra Bladet*. Ud af de fem artikler beskæftiger de tre sig udelukkende med eksper-

ters uenighed om statiners gavnlige virkning eller mangel på samme – det vil sige, at der ikke er andre tematikker til stede i artiklen end eksperternes uenighed. Dette er ligeledes tilfældet i en dobbeltsidet artikel i *B.T.'s* sundhedssektion (24.04.2012) med overskriften "De slås om dit kolesteroltal". I artiklen er Professor Børge Nordestgaard, Herlev Hospital, fortaler for brugen af statiner, og Henrik Dippert, PLO, imod. I manchetten står: "Førende eksperter er dybt uenige om, hvem der bør tage kolesterol-medicin". Det samme er gældende for to artikler bragt i *Ekstra Bladet* 10.06.2012. Artiklerne bringes som et dobbelttopslag, én artikel med argumenter for statiner og én artikel med argumenter imod. Sidstnævnte har overskriften: "Lægeformand revser hjerteforening: Fortæller ikke om den minimale gevinst" og bringer citater af Henrik Dippert. Den anden artikel, som argumenterer for statiner, har overskriften: "Hjerteforeningen til modangreb: Forskere er helt ude i hampen" og bringer citater af Gorm B. Jensen, formand for Hjerteforeningen. Således spilles de to artikler og kilders synspunkter ud mod hinanden med den effekt, at artiklernes fælles emne, statiner, præsenteres som et stridspunkt eksperterne imellem.

Sammenfatning

Analysen af dækningen af statiner/kolesterolsænkende medicin i de danske landsdækkende trykte aviser viser, at emnet om forhøjet kolesterol har haft avisernes opmærksomhed i hele undersøgelsesperioden 2000-2017. Til trods for en meget varierende dækning for de enkelte avisers vedkommende har der været tale om en stigning i antal artikler i periodens sidste halvdel, 2009-2017. Analysen viser også, at aviserne *B.T.* og *Ekstra Bladet* har stået for hovedparten af dækningen i periodens sidste halvdel, og at *B.T.* har bragt flest af de længste artikler og tilmed de rigest illustrerede. For samtlige aviser gælder, at emnet i hele perioden først og fremmest har været bragt som nyheds- og baggrundsstof, ligesom det, først og fremmest i *B.T.*, gentagne gange har været forsidestof. Analysen viser dog også, at emnet har fået en kontinuerligt stigende dækning i avisernes sundheds- og livsstilssektioner i periodens sidste halvdel. Dette hænger bl.a. sammen med, at egentlige sundheds- og livsstilstillæg er blevet en både fast og større bestanddel af adskillige aviser, hvorfor stofområder om helse, krop, motion og kost har fået en anden og vigtig-

gere status for den enkelte avis som helhed. At der særligt i perioden 2012-2014 sker en markant stigning i antallet af artikler om emnet inden for dette stofområde, skal dog samtidig ses i relation til, at der i samme periode tilsvarende sker en generel stigning i antallet af artikler om emnet som nyheds- og baggrundsstof og som opinionsstof. Men livsstilsvinklen på emnet er vigtig at bemærke, idet diskussionen om medicin eller ej rammesættes af en diskurs om helse og valg af livsstil.

Der har således været tale om en dækning af emnet både som en problematik om medicin og sygdom, der belyses faktuel og med et sagligt oplysende sigte i informerende genrer, og som en problematik om helse og sundhed, hvor avisen servicerer læseren med gode råd til forbrug og livsstil. Dette peger på avisernes formidling af emnet som både 'news' og 'views' (Hjarvard, 2010) – dvs. både som faktuel nyhedsstof og som et emne, der artikuleres forskellige holdninger til og synspunkter på. Analysen viste også, at emnet – uanset om det tilhørte avisens nyheds- eller livsstilssektion – blev fremstillet som et kontroversielt emne. Dette blev afdækket ved at se på de kilder, artiklerne baserede sig på. Ofte var det de samme kilder, der gik igen på tværs af aviserne – først og fremmest fortalere for statiner, såsom repræsentanter for Hjerteforeningen; samtidig var mange artikler bygget op om to modsatrettede holdninger til statiner repræsenteret ved to uenige eksperter. Det journalistiske valg af konflikttemaet, hvor "for og imod statiner" gentagne gange blev artiklers omdrejningspunkt, kan naturligvis bidrage til nuancer, der kan øge læsernes indsigt, så de kan træffe beslutninger på et solidt informativt grundlag. På den anden side kan det også øge læsernes forvirring om, hvilken viden der står til troende angående kolesterolsænkende medicin, når eksperter udviser store uenigheder. Set fra en journalistisk synsvinkel handler denne strategi om at formidle et kontroversielt emne så objektivt som muligt, således at divergerende opfattelser bliver repræsenteret. Denne strategi kan så resultere i meget enkle historier 'malet' i sort-hvidt eller i artikler, der rummer problemstillinger, der (nødvendigvis) forekommer læserne relativt komplekse.

Samtidig var et andet vigtigt resultat af undersøgelsen, at et flertal af artikler på tværs af samtlige aviser, på trods af ovennævnte strategi, formidlede en positiv holdning til statiner i hele undersøgelsesperioden, 2016 undtaget, hvor antallet af negative artikler overgik antallet af positive med én enkelt artikel. For aviser som *B.T.*, *Politiken*, *Ber-*

lingske Tidende og *Jyllands-Posten* gjaldt, at de havde adskillige flere positive artikler end negative. *Politiken* havde til gengæld flere neutrale end positive artikler. I peak-årene 2011 og frem til og med 2017 stod *B.T.* for 71 % af de positive artikler, hvilket peger på, at i særlig grad *B.T.* kan betragtes som et potentielt talerør for statinfortalerne.

At emnet på tværs af materialet generelt dækkes ud fra en positiv holdning, er et resultat, der stemmer delvis overens med resultater fra lignende internationale undersøgelser af sundhedsjournalistik, der ifølge Briggs og Hallin (2016) ofte har en tendens til at være mere positiv end negativ. Heri adskiller sundhedsjournalistikken sig fra fx nyhedsjournalistik og afspejler måske, som Briggs og Hallin (2016: 101) antyder, at den medicinske teknologi på forhånd rummer så megen goodwill og kulturel prestige, at den nærmest uvilkårligt fremstilles mere positivt end negativt. Endvidere betyder sundhedsjournalistikens beskæftigelse med områder inden for livsstil og helse i fx særlige sundheds- og weekendtillæg, at holdningsbaserede synspunkter har fået en større arena at udspille sig på.

Omvendt peger denne artikels analyse også på, at danske aviser som fx *Politiken*, *Kristeligt Dagblad* og *Jyllands-Posten* forsøger at give en mere neutral fremstilling af emnet, hvor de påtager sig rollen som formidlere af de seneste faktuelle nyheder om medicinen, samtidig med at de også forsøger sig med fortolkninger af et komplekst vidensfelt, som adskillige eksperter er uenige om, og som aviserne netop derfor finder nødvendigt at orientere deres læsere om på en saglig måde.

Udgangspunktet for denne undersøgelse var en undren over den store andel af den raske, danske befolkning, der har fået ordineret kolesterolsænkende medicin som forebyggelse mod hjertekarsygdomme, samt en interesse i at undersøge, hvorvidt de landsdækkende aviser kunne siges at spille en rolle i den forbindelse. I den undersøgte ca. 20-årige periode har aviserne i varierende grad, men dog kontinuerligt, beskæftiget sig med problemstillingen, hvilket sandsynligvis ikke har svækket opmærksomheden omkring indførelsen af medicinsk intervention som standard forebyggelse og accepteret den som en rutine. I mere 'højtråbende' dele af den danske presse har der tilmed været tale om en decideret positiv holdning til kolesterolsænkende medicin, hvilket næppe har svækket tilslutningen til forebyggelsestiltag i pilleform. I flere andre aviser har der figureret mere neutrale fremstillinger af den komplekse problemstil-

ling, mens negative fremstillinger ikke har fyldt meget i nogen af de undersøgte aviser. Udviklingen mod, at artikler om medicin placeres i livsstilssektioner og oftere end ikke rammesættes gennem en positiv holdning, ser vi som del af en tendens, hvor medikalisering, sundhedisme og forbrug væver sig ind i hinanden.

NOTER

- ¹ Ved brug af Scott's π blev graden af overensstemmelse mellem de to kodere udregnet for 2012 og 2013, i alt 40 artikler/cases. I de kategorier, hvor værdien, som skulle kodes, fremgik direkte af Infomedia (løbenummer, dato, journalist, rubrik, medie, længde og placering), var overensstemmelsen 1. For de øvrige kategorier gælder følgende udregninger for overensstemmelsen gennem Scott's π : Formidlingsmæssige kendetegn: 1 Genre: 0,82 Holdning: 0,84 Tema: 0,94 (for kodningen af det væsentligste tema).
- ² Vi er klar over, at "nyheder og baggrund" er en bred kategori, der kan rumme forskelligartede artikler, men ikke desto mindre har vi valgt at betragte placering i 1. sektion som et sted, hvor man redaktionelt placerer mere seriøse, faktaprægede artikler om fx udenrigs- og indenrigspolitik, økonomi og erhverv, der typisk adskiller sig fra artikler bragt i fx kultursektionen.
- ³ Kriterier anvendt i vurdering af holdning:

Positiv: Artiklen har en positiv og opbyggende tilgang til statinbrug. Nye resultater, medicin eller produkter har en positiv virkning på vores helbred eller liv. Ensidig kildeanvendelse, hvor sagen kun belyses fra den positive vinkel og ikke bliver modsagt eller problematiseret. anbefales af såvel lægfolk og ikke-eksperter som eksperter ved tydelig og kraftig tilkendegivelse. Kun ét overordnet budskab.

Neutral: Budskabet kan være både positivt og negativt, men vinklen er stadig neutral. Ofte to eller flere kilder med forskellige holdninger. En kilde lovpriser, mens en anden kilde kritiserer viden, produkt eller holdning. Der vises en løsning på et problem, samtidig med at løsningen modsiges. Artiklen forsøger at balancere synspunkter for og imod medicinen.

Negativ: Indhold er kritisk over for statinbrug. Ofte advarsler til læseren omkring et produkt eller en holdning. Kildeanvendelse er ensidig og indtager kun den negative position, som ikke bliver modsagt eller problematiseret. Ofte tydelige og negative tilkendegivelser fra kilder. Kun ét overordnet budskab.

- ⁴ Tema blev kodet via multiple choice mellem 11 variable: I kodningen blev angivet de vigtigste temaer (op til tre). Hvis kun ét eller to temaer var i fokus, blev der udelukkende kodet for det/disse. Det dominerende tema blev kodet først (dvs. at den tematiske kodning blev graderet). Hvis der ikke var ét tema, der dominerede mere end andre, skulle det tema, der anslås først i artiklen/indslaget, kodes først. De 11 variable er: "Medicinalindustrien" (eks. producenters kamp om markedet), "Økonomi" (eks. stigning eller fald i pris), "Dødsfald (relateret til statiner)", "Fordele (ved at tage statiner)", "Bivirkninger (ved at tage statiner)", "Splittelse blandt eksperter", "Flere burde tage statiner", "Færre burde tage statiner", "Andre behandlingsformer v. forhøjet kolesterol (eks. motion)", "Brug af statiner til behandling af andet end forhøjet kolesterol (eks. diabetes eller kræft)" samt "Anden".

REFERENCER

- Aronowitz, R. (2015). *Risky Medicine: Our Quest to Cure, Fear and Uncertainty*. The University of Chicago Press.
- Briggs, C. L., & Hallin, D. C. (2016). *Making Health Public*. Routledge.
- Conrad, P. (2007). *The Medicalization of Society*. The Johns Hopkins University Press.
- Crawford, R. (1980). Healthism and the Medicalization of Everyday Life. *International Journal of Health Services*, 10(3), 365-388. <https://doi.org/10.2190/3H2H-3XJN-3KAY-G9NY>
- Entman, R. (2015 [1993]). Framing: Til afklaring af et spredt paradigme. *Mediekultur*, 58, 115-123. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v31i58.20002>
- Eskjær, M. F., & Helles, R. (2015). *Kvantitativ indholdsanalyse*. Samfundslitteratur.
- From, U. (2007). Forbruger- og livsstilsjournalistik. En analyse af nytte og nydelse i journalistikken. *Mediekultur*, 23, 35-45. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v23i42.319>
- Greene, J. A. (2007). *Prescribing by Numbers. Drugs and the Definition of Disease*. The Johns Hopkins University Press.
- Hjarvard, S. (2010). The Views of the News: The Role of Political Newspapers in a Changing Landscape. *Northern Lights* 8, 25-48. https://doi.org/10.1386/nl.8.25_1
- Kocas, C. m.fl. (2015). The Role of Media on Statin Adherence. *International Journal of Cardiology*, 201, 139. <https://doi.org/10.1016/j.ijcard.2015.07.095>

- Kriegbaum, M., Liisberg, K. B., & Wallach-Kildemoes, H. (2017). Pattern of Statin Use Changes Following Media Coverage of its Side Effects. *Patient Preferences and Adherence*, 11, 1151-1157. <https://doi.org/10.2147/PPA.S133168>
- <https://doi.org/10.2147/PPA.S133168>
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis. An Introduction to its Methodology*. Sage.
- Lau, S. R., m.fl. (2018). The Rise of Sstatins in Denmark: Making the Case for a Localized Approach to the Routinization of Pharmaceutical Prevention of Cardiovascular Disease. *Biosocieties*, 1-23.
- Levi, R. (2001). *Medical Journalism: Exposing Fact, Fiction, Fraud*. Iowa State University Press.
- Lewis, T. (2008). *Smart living: Lifestyle media and popular expertise*. Peter Lang.
- Liisberg, K. B. (2018). *Løgn og Statin. Sundhed og kolesterolsænkende mediciner set i et mediebruger- og patientperspektiv*, upubliceret ph.d.-afhandling. Københavns Universitet.
- Lupton, D. & Chapman, S. (1995). A Healthy Lifestyle Might be the Death of You: Discourses on Diet, Cholesterol Control and Heart Disease in the Press and among the Lay Public. *Sociology of Health & Illness*, 17(4), 477-494. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep10932547>
- Lykke Christensen, C. (2013). Sundhed på tv. Fra læge til sundhedsguru. *MedieKultur*, 29, 104-122. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v29i54.7355>
- Lykke Christensen, C. m.fl. (2016). LIFESTAT-Living with Statins: An Interdisciplinary Project on the Use of Statins as a Cholesterol-Lowering Treatment for Cardiovascular Risk Reduction. *Scandinavian Journal of Public Health*, 44(5), 534-539. <https://doi.org/10.1177/1403494816636304>
- Matthews, A., Herrett, E., Gasparrini, A. m.fl. (2016). Impact of Statin Related Media Coverage on Use of Statins: Interrupted Time Series Analysis with UK Primary Care Data, *British Medical Journal*, 353:i3283, 1670-1681. <https://doi.org/10.1136/bmj.i3283>
- McCombs, M. & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187. <https://doi.org/10.1086/267990>
- Nelkin, D. (1995). *Selling Science. How the Press Covers Science and Technology*. W. H. Freeman and Company.
- Nielsen, S. F. & Nordestgaard, B. G. (2016). Negative Statin-Related News Stories Decrease Statin Persistence and Increase Myocardial Infarction and Cardiovascular Mortality: A Nationwide Prospective Cohort Study.

European Heart Journal, 37, 908-916. <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehv641>

Otto, L. (1997). Sundhedsbegrebets omfang og opløsning. En strukturel analyse af sundhedsdiskursen. I Plough, H. H. & P. Ramhøj (red.), *Tværvideenskabelige perspektiver på sundhed og sygdom* (s. 181-197). Akademisk Forlag.

Schaffer, A. m.fl. (2015). The Crux of the Matter: Did the ABC's Catalyst Program Change Statin Use in Australia? *The Medical Journal of Australia*, 2, 591-594. <https://doi.org/10.5694/mja15.00103>

Seale, C. (2002). *Media and Health*. Sage.

Stryker, J. E. (2002). Reporting Medical Information: Effects of Press Releases and Newsworthiness on Medical Journal Articles' Visibility in the News Media. *Preventive Medicine*, 35, 519-530. <https://doi.org/10.1006/pmed.2002.1102>

WEBKILDER

Livet på Statiner. Københavns Universitet. <https://lifestat.ku.dk/livet-paa-statiner-web.pdf>. Besøgt 15. juni 2020.

Kulturstyrelsen (2018). <https://mediernesudvikling.slks.dk/2018/overblik-og-perspektivering/> Besøgt 15. juni 2020.

MAJA KLAUSEN

Adjunkt

Institut for Kulturvidenskaber

Syddansk Universitet

Campusvej 55, 5230 Odense M., Danmark

makl@sdu.dk

CHRISTA LYKKE CHRISTENSEN

Lektor

Institut for Kommunikation

Københavns Universitet

Karen Blixens Plads 8, 2300 København S, Danmark

christal@hum.ku.dk